

دین غیر اختیاری بر فلسفه ؛ فلسفه اختیاری بر دین

فلسفه محض و دین محض

معارضه حرمت ، لا قید له حرمت

کائناتک معمارى

مؤلفى : ارنست هککل

کائناتک معمارى ندر ؟ - انسانک منشأى ونسلى - کائناتک انکشافى - عالمک ابتدائى وانتهائى - ايمان واطل اعتقادلر - فن وخریستیانلق - پاپائک عالم وفن علیه اجرأ ابتدئى حرکت، وآفاروزلر - خریستیان اخلاقک خطالری - حکومت ، مکتب وکلیسا - کائناتک معمارینک حلی . -

برنجى باب (مابعد)

اون طوقوزنجى عصرده جادات ساحه سنده حصوله کلن ترقی ده دفته شایاندر . حکمت طبیعیه نك هر شعبه سنده حیرتى جالب کشفلر حصوله کلدى . ضیا ، صوت ، میقناطیس ، الکتریق بختلرنده کی ؛ میخانیکیت وحرکت قسملرنده کی رقیلر وخصوصیه بوتون طبیعته کی قوتلرک وحدثی حقنده کی مکشوف دلایلر پک یوکسک برماهیتی حائزدر .

حرارتک میخانیکیتی نظریه سی ، بوقوتلر آراسنده کی قوی رابطه نی ومعین شرطلر آلتنده بونلرک یکدیگرینه انقلاب ایستکلرینی کوستردی . تحلیل طبیی ؛ سیاره مزک سائر موجودلرینی تشکیل ایدن عنصرلرک تکمیل شمس منظومه سنده عینی اولدیغنی ، حق پک اوزاق سیاره لرک بیه عینی ماده لردن تشکیل ایستکلرینی ایضاح ایستدی . ینه حکمتک قوزو وغرافیه تعلق ایدن قسملری کائنات حقنده بزه واسع معلومات ویردی . فضا داخلنده کی میلیونلرجه جرملری ، حق ارضمزدن ده بویوکلرینی وبونلردن بعضلرینک نوبت بنوبت فنا بولارک ، بعضلرینک یکیدن تشکیل والتاع ایستکلرینی اثبات ایستدی . کیمیا ؛ وقتیه معلوم اولمیان برطقه یکی ماده لر کشف ایلیدی . کائناتده کی ابتدائی ماده لرک یتمش قدر اولدیغنی ، و دیگر برطاقم معدنلرک وطاقلرک ، حتی هر درلو عضه بلرک بونلردن ترکیب اولندقلرینی میدانه چیقاردی . قارونک حیاته اساس اولدیغنی اکلاتدی . ایشه بوتون بو حکمی وکیمیوی رقیلردن نهایت اولیه بر نظریه تحصیل ایستدی که اهمیتی شدله ظاهر در : ماده قانونی [*]

اساس حادثه لرک کافه سنی قوجاقلیان بوقانون ، طبیعتک اولیه اساسلی بر قانونیدر که ماده وقوتک اولی و آخری اولدیغنی کوستره رک « وحدت موجود » فلسفه سنک تملی وکائناتده کی معمارک آناختارینی تشکیل ایدر .

[*] ماده قانونی ؛ تعدد علمی وفلسفی کلیاتی میاننده نشر اولمیان ؛ « ماده وقوت » نامنده کی کتبیماره « وحدت موجود » نامنده کی دیگر کتبیمارده مفصل بر صورتده تشریح ایدلشدر .

بودن صوکر اکی بابریزده عالمک شیمدیکی احوالنه وعصریمزده کی ترقیلرک ماهیتنه داتر دها زیاده معلومات ویرله جکندن علم شعبه لری اوزرنده شیمدیلك بوندن فضله اصرار ایدمه جکزر. یالکزر ماده قانونندن دهامهم واونی ائمال ایدن دیگر بقانونی ده ذکر اتمک ايجاب ایدیورکه اوده «تکمل قانونی» در. واقعا يك اسکی زمانلردن بری اشیانک تدریجی برتکمیلندن بحث ایتشلردی. فقط بوکون تکمیل کائناتی احاطه ایدن، حتی تکمیل کائناتک دائمی برتکمیلدن بشقه برشی اولمادیغنی کوستردن بوقانون؛ آنجیق اون طوقوزنجی عصرک محصوللارندن عداولنور. چونکه بوعصرک صوك نصفنده وضوح کسب ایتش وهرشیته تطبیق ممکن اولایلمشدر. بوقانونی (۱۷۹۹) سنه سنده آلمان شاعرلرندن «کوتنه» سزمش، صوکر (۱۸۰۹) ده مادیوندن لامارقی اوکا بر آزشکل ویرله یلمش، فقط اصل عمومی برقیمت وعلمی برشکل آلتنده بومهم قاعده بی تاسیس اتمک شرفی (۱۸۵۹) ده انگلیز فیلسوفلرندن «چورلس داروین» توجه ایلشدر. ایشته بوسورتله ده معمارک معماری دیکه لایق اولان که مهم برمسئله نك، یعنی «طبیته انسانک موقعی ومنشای» [۰] مسئله لرینک آناختاری الده ایدلش اولبور.

بناءً علیه تکمل نظریه سنی وبوسورتله وحدت موجود مسائلنک هیئت مجموعه سنی، ماده قانونی سایه سنده بومسئله لرك اك مکمل ایضاحلرینی الده ایتدیلمزدن طولانی اون طوقوزنجی عصر عالمکینک و فیلسوفلرینک اك اوک صفنده بولنان بوذاآیره صوك درجه ده تشکره بورجلی یز.

حصوله کلن بونظری ترقیلرک تطبیقلری ونتیجه لری بوکون مدنی حیاتنک هر ساحه سنده بردن یوز کوسترمکه باشلامشدر. بوکونکی تجاری ترقیلر، ملتلر آراسینده کی مبادله لر، سیاحتلر، تلغراف و تلفون واسطه سیله؛ اهمیت ائکار اولنه یان؛ مسافه و زمان اقتصادری هپ بونظری ترقیلرک حکمت طبیعیه شعبه سینه و خصوصیه بخار والکتریق بحثلرینه راحه در.

کذلک فوطوغرافی، اسطه سیله قیلاجه ضیانک حاکمی اولبور، خوشمزه کیدن مر رلو منظره لری در حال تثبیت ایدمه یلیورز. بوندن بشقه طبابت قورفورم ومورفین ايله، تعمقی دافع ماده لر کشفیه، سروم استعمالیه بشرینک اضطراب و آجیلرینی اولدقجه تخفیف ایتدی. ایشته هپ بونلر (تطبیقی کیمیا) سایه سنده وجود بولبور، وبوسورتله کچن عصرلردن نه قدر آریله. یغمزی کوزلریمزله کوره درک تصدیق ایدیورز.

اجتماعی مؤسسه لره ترقی

اون طوقوزنجی عصرک؛ علم ايله، علمک عملی قسمنده حصوله کتیردیکی ترقیلری نام [۰] بوخصر صده فضله معلومات آلمق ایچون «انسانک منشای» اسلی کتابمزه مراجعت اولمایدیر.

بر غرور ابله تماشا ایتمکده ایکن، بوغروریزی قبره جق بر طاقم منظره لر ده ها کند یسنی عرض ایدم جکدرکه شیمیدیکی مدنی حیاءتزدده کی بوصف جدرک اهمیت، ترقی حصوله کلن صفحه لرک اهمیتدن ده ا دون دکدر. بو خصوصده «آفرده والاس» ک آتیده کی عباره سنی ؛ بوحالزک تام بر تصویری اولوق اوزره - مع الاسف - قبوله مجبورز :

«طبیعیات و بونک تطبیقی و عملی قسملرنده کی مهم ترقیلریمزله اجتماعی حاللرییزی مقایسه ایدم جک اولورسوق، حکومتزک؛ اداری عدلیه مزک، ملی تربیه مزک و بوتون اجتماعی مؤسسه لریمزک حالا باربارلق حالنده طور مقده اولدینی میدانه چیقار .»
حقمزده عتابه مدار اتخاذ ایتدکاری بو عیبلردن طولانی نه قدر تقییحه مستحق اولدیغمه قناعت کتیرمکلمز ایچون یا هرکون کچرمکده اولدیغمز حیاته بی طرفیجه نفوذ ایتک، یا خود ؛ عمومز فکرلرک آینه انعکاسی اولان مطبوعاته سریع بر نظر عطف ایتک کافی کایر.

اداره عدلیه

تدقیقلمزده حکومتک مهم اساسلردن بری اولان عدلیه دن باشلیم : کیسه ادعا ایدم مزک عدلیه نک شیمیدیکی حالی بزم انسان و کائنات حقنده خیلی دن خیلی به ایلرله مش اولان احاطه و معلوماتزله آهنگدار اولایلسین ! ..

هیچ بیهفته کچمزکه عقل سلیم صاحبی کیسه لر معنالی بر صورتده باش سالامه دن؛ صادر اولمش بر چوق حکملر او قومش بولونسیلر !.

عادی و عالی محکملریمزدن نیجه قرارلر صادر اولورکه انسانک ؛ محکمه نامنی آلان بر محلدن اویله برقرارک صدورینه ایستاهیه جنی کایر.

کائناتک معمارلردن بحث ایتمکده اولدیغمز شو کتایمزدده شیمیدیکی حکومتلرک یک چوغنده بر طاقم قوانین اساسیه نک قبول ایدمش و کتابلره یازمش اولسنه رغماً، حقیقه ده حالا ادارات مطلقه نک سلطنت سورمکده بولندیغنی و یک چوق حقوق متخصی ذاتنرک؛ اصدار ایتدکاری حکملری وجدانی قناعتلرینه دکل، منظره سنده تناسب بولان بعض مقاملرک ارزولرینه توفیق ایتمکده اولدقلرینی سویله مکدن و از کچدک . بز؛ مأمورلر و حاکملر آراسنده اکثریتک تمامیه وجدانلرینه تابع اولاراق حکم ویرمکده اولدقلرینی و خطالری نک بشریت اقتضایی بولندیغنی قبول طرفی ترجیح ایدیورز. شو حالده واقع اولان بر چوق خطالرک وقوف و معلومات نقصانه عطف اولونمسی لازم کایر .

شبهه یوق که انسانلر آراسنده، قانون بیلن کیسه لرک علمی بیلکیرلر جهتیله الک پوکسک

مرتبه‌ده بولندقاری و مجرد بونک ایچون اڭ یوکسک خدمتله انتخاب اولندقاری قبول اولدور. نه چاره که اوقدر یوکسکله چیقاریلان بوعامی بیلکیر (!) حقیقی دکل لفظیدر بزم حقوقچیلریمز فعالیتلرینک اڭخص و اڭ اساسی موضوعی اولان انساننی آنجق اعضای جسمیه سی جهتندن وغایت سطحی بر صورتده طانیه جق قدر معلومات اکتساب ایدیورلر. ایسته بوندن طولاییدر که هر کون اراده و مسئولیت وسایره اساسلری حقنده جداً انسانه طور غوناق ویره جڭ فیکرله تصادف ایدیورز.

بر کون عالم بر حقوقچی به تأمین ایدیوردم که نشأت و تکمل انسانیه نك اساسی اولان اڭ کوچوک بر حجره کرویہ: بر آنانک رحمندگی ایکی، یاخود یدی، یاخود طقوز آیاقی بر جنینک نشوونمای ایلر بر خالده در. بوذات بکا، سوزلر مه ایتاغدیغنی آکدر بر بر تسمله مقابله ایتدی. قانون تحصیل و تعلیمیلر اوغراشانلرک اڭ کثیری انسانیات، حیاتیات ورشیمیات کبی فنلرله اوغراشمی خاطر لرینه بیلر کتیر منزل. حالبوکه بوعلملرله اتساب ایتک؛ انسانک حقیقی حقنده اڭ دوعرو بر فیکر ایتک ایچون شرط اعظم در.

بوسوزیمزه قارشى زمان زمان ؛ بویولده علملرک تحصیلنه بته جڭ قدره وقت یوق، اعتراضی ایشیدیلدور. حالبوکه بوتون وقتلر بر طرفدن بیرا و شرابه عائد عمیق تدقیقلره (!) بر طرفندن ده انسانه نجات بخش ایدر جکی ادعا اولان (!) ادا نلرله صرف اولونیور. بونلردن آرتجق قسمده یوزلرجه قانونه عائداده لری از برله مکک تخصیص ایدیلر مزیا! . . .

تشکیلات حکومت

بز بوراده سیاستک اہم فصلنه شویله بر ایلشوب بک، جکیز. زیر اهر کسجه معلوم اولان شیمدیکی اجتماعی حیاتک تأثیر لرینی هر فرد کندی نفسنده کوریور. نقصانلرک منشأی قسماً، اکثر مأمورینک عدلیه چیلردن اولمسنده و بونلرکده مقایسه انسانیات، وحدت موجود بسیقو لوزیسی کبی علملری تعمیقندن محروم؛ حیوانی ایتدن، مقایسه رشیمیاتدن، حجره نظر سندن، و بو حجره یی حصوله کتیرده نواته دن و هر در لواجتماعی رابطه لردن بی خبر سطح بین ادا لردن بولمسنده در. حجره لردن متشکل اولان حیات شخصیه نك فنی صورتده نشأت و تشکلی بیلرکجه شخصلردن متشکل اولان اجتماعی بر جسمک یعنی بردولنک تشکیلات حیاتیه سی ده حقیقی بر صورتده آکلامق ممکن اولاماز. اکر بزده دولت رؤساییلر اونلرک سی شریکی اولان ملت وکیللری انسان. نیات ایلر حیاتی ایتده بواک اولکی معلوماته مالک اولسه لردی ؛ نه هر کون یومی غزته لر مزده دهشتلی

بریکون تشکیل ایدن اواجتماعی خطا لره . نه‌ده کدر ویرنجی اولدینی قدر سرخوشه‌جه برطور ابراز ایدن سیاسی مباحثه‌لردن متولد مېوئان مقررانه و بونلره علاوه رسمی اراده‌لره مصادف اولوردق ! ..

بونک اک بدبخت جهتی؛ متمدن برملککنده حکومتی مدنیت دشمنی اولان کلیسانک قوللری آرسنه آتلش؛ فرقه‌لری مسکینجه برغروره صابلاشمش، ودولت رؤسائی ایلرینی کورمکدن محروم ، یاواش یاواش یورویره ک مرتبه سلسله‌لرینک محافظه‌سی قیدینه دوشمش کورمکدر . ایشته بوصورتله آلمانیاک متمدن آلمانلرینک رایخشتاغ مجلسی حقیقه عصر مدنیت دینک شایان اولان بوزمانده بوصورتله بزی حکم و مراقبه آلتنده بولندیرلمی و بالخاصه کندیسک آلمانیاک اک بویوک اک و مهلاک دشمنی اولان روما پاپائی طرفدن اداره اولنان مرکز فرقه‌سی افراطچیلری آلتده بولمسی بک اولدیغک الیم برمنظره تشکیل ایدیور ، ینه ایشته بوصورتله حق و معقولیت یرینه بلاهت و اوهام اجرای حکم ایدیور .

خلق، سوبه‌سی یوکله‌لرک حکومته کلیسا زنجیرلینی قیدرمدقجه. وقتک حقیقتلری خلق آرسنده نشر و تعمیم اولوندقجه، اهالینک انسان و کائنات حقنده کی وقوفی توسع ایتدکجه شیمدیکی حالاک اعتدال کسب ایتسنه چاره بولمقده ممکن دکادر . ذاتاً شکل حکومتک حقیقتده هیچ بر اهمیتی یوقدر .

دولتک شکلی ایستر حکمدارلق اولسون ایستر جمهوریت ؛ ایستر عوام حکومتی اولسون، ایستر خواص ؛ بر آ ز اول سوبلیدی کمز و اساس اولدیغی ادعا ایتدیکنز مسئله‌یه نسبتله بونلر ایکنجی درجه‌ده قالان مسئله‌لردندر .

شیمدیکی زمانده متمدن برملککنده حکومت ره‌بانیمی اولمی، یوقسه ره‌بانلغک غیریمی اولمی در؟ حکومت معقولک خلافتده ماده‌لره مستند و ره‌بانلق کفنه تابع اولمق اوزره ربانیمی ، یوقسه مدنی حقوقله و معقول قانونلره اداره اولنور صورتده قانونیمی اولمی در ؟ ..

بزم اوزرمزه واجب اولان شی کنجلی معقول شیلر ایله تعلیم و تربیه ایدرک مملکتی و هم‌دن عسارت اولان خرافه‌لره تابع خلقتدن تمیزله‌مکک چالیشمقدر . بوده آنحق فرصت بولوبده مکتبلره مناسب « اصلاحات » ادخالیه ممکن اوله‌بیلیر ... بویایلدقندن صوکر شکل حکومتک هیچ بر اهمیتی یوقدر . بو، ایستر ربانی اولسون، ایستر مدنی .. ملت ایچون سلامت محققدر .

